

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 4.613

Tarih : 29.02.2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

65 Yaşını Doldurmuş, Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi gerekçesiyle birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Tunceli Milletvekili

GEREKÇE

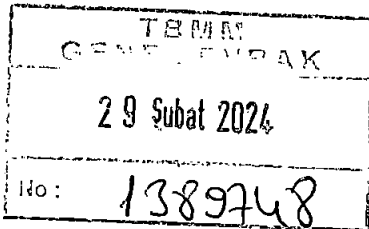
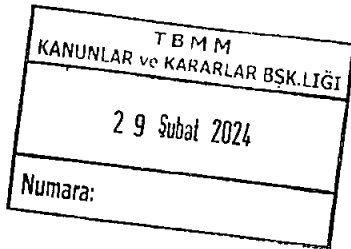
Sosyal devlet, toplumda sosyal adaleti sağlamak için, devletin elinde bulundurduğu kaynakları sosyal, politik ve ekonomik olarak adil dağıtılmasının, toplumdaki tüm kesimlere ulaştırılması ve güvenlik bir hale getirilmesini öngören bir devlet modelidir. Sosyal devletin en önemli görevlerinden birisi toplumun bütün kesimlerini ekonomik ve sosyal açıdan korumaktır. Sosyal devletin korumaya öncelik verdiği kesimlerin başında çocuklar, yaşlılar, engelliler gelmektedir. Bu kesimlerin insan onuruna yakışan bir hayat sürmelerini sağlamak hem devletin bir görevi hem de vicdani bir sorumluluktur. Ancak Türkiye'de bu kesimler çok zor ekonomik koşullar altında yaşamlarını sıkıntı içinde geçirmektedir.

Son bir yıl içinde çok zor ekonomik koşullarda yaşamını sürdüren emeklilerin, asgari ücretle çalışanların, kamu çalışanlarının yetersiz de olsa aylıklarında kısmi düzenlemeler yapılmıştır. Ancak bu dönemde, bunca zorlaşan yaşam koşullarına rağmen Engelliler hükümetin hiç aklına gelmemiştir.

Resmi enflasyon oranlarındaki artışın bile altında kalan engelli aylık ve evde engelli bakım aylıkları artış oranı açlık ve yoksulluk sınırının da çok altında kalmıştır. Hissedilen gerçek enflasyon oranları, ağır yaşam koşulları engelliler için ağır sonuçlara yol açmaktadır. Şubat 2024 verilerine göre düzenlenen aşağıdaki tabloda görülen maaş artışları ile engelli maaşları arasındaki artış farkına bakıldığında engelli yurttaşların son derece zor koşullarda bırakıldığının açık göstergesidir.

	OCAK 2023	OCAK 2024	DEĞİŞİM
En Düşük Emekli Maaşı	3.500 TL	10.000 TL	186%

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, alıŐma ve Sosyal İŐler
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe
Tarih: 1-3-2024	Esas No: 2/2050

En Düşük Memur Maaşı	12.369 TL	34.215 TL	177%
Asgari Ücret	8.506 TL	17.002 TL	100%
Gazi Maaşları	2.961 TL	17.002 TL	575%
Engelli Aylıkları	1.594 TL	2.797 TL	75%
Engelli Bakım Aylıkları	4.336 TL	7.608 TL	75%

Üstteki tabloda görüldüğü gibi son bir yılda yetersiz de olsa diğer kesimlere bir nebze nefes aldırılırken Engelli Aylıkları en düşük memur maaşının yüzde 8,1, asgari ücretin ise yüzde 16'sına düşmüştür. Engelli bakım ücreti ise en düşük memur maaşının yüzde 22,3, asgari ücretin yüzde 44,7 seviyesine düşmüştür. Dolayısıyla çoğu zaman öngörülmeyen ekonomik ve toplumsal koşullar karşısında engelli yurttaşların asgari aylıklarının güvenceye alınması zorunluluk haline gelmektedir.

Engelli yurttaşların aylık bağlanması ile ilgili yaşanan yapısal sorunlardan biri de aylık bağlanma koşullu olan hane gelirinin esas alınarak aylık bağlanmasıdır. Hane geliri esas alınarak aylık bağlanması hususu özellikle engelli yurttaşların bağımsız yaşamaya dair duygusunun tamamen yitirmesine neden olmaktadır. Fiziksel olarak bir başkasına bağımlı olan engelli yurttaşların ekonomik olarak da başkasına bağımlı olması engelli yurttaşların bağımsız olarak yaşama kurmalarını imkansız kıldığı gibi sosyal ve psikolojik handikaplara neden olmaktadır. 2013 yılında yapılan düzenleme ile engelli aylığı bağlanma kriterine ‘hane içinde fert başına düşen gelir’ kriterinin öncelikli olarak kaldırılması gerekmektedir. Çünkü:

- Her şeyden önce “hane içinde fert başına düşen gelir” kriteri engelli aileye bağımlı hale getirmekte ve aile içinde eritmektedir. Kabul edileceği gibi hane içinde fert başına düşen gelirin engellinin payına düşen bölümü, engelli için harcanmamaktadır.
- İkinci olarak, engellinin eline geçen fiili gelir olmadığı halde, engellinin geliriymiş gibi bir yanılsamaya yol açmaktadır.
- Üçüncü olarak bu anlayışla engelli birey olarak esas alınmamaktadır. Oysa gerek evrensel gerekse ulusal hukuka göre hak öznesi olanlar bireylerdir. Söz konusu uygulama engelli birey olarak hesaba katmadığı için hakkın öznesi yapmamaktadır.

Bu kanun teklifi ile yeterli gelire sahip olmayan engelli yurttaşların korunması amacıyla “yılda iki kez ve sendikalar tarafından her ay açıklanan en yüksek yoksulluk sınırının üçte birinden az olmayacak şekilde” aylık bağlanma koşullarının engelli bireyi özne kabul edecek şekilde 2022 ve 2828 sayılı yasalardaki “hane içinde fert başına düşen gelir” ibaresinin kaldırılmasını öngörülmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Engelli yurttaşların yaşam koşullarının sosyal devlet anlayışına göre esas alınarak “yılda iki kez ve sendikalar tarafından her ay açıklanan en yüksek yoksulluk sınırının üçte birinden az olmayacak şekilde” aylık bağlanması öngörülmektedir. Engelli yurttaşların aylık gelirleri bağlanırken “hane içinde fert başına düşen gelir” esas alınan koşulunun kaldırılarak engelli yurttaşların birey olarak özne kabul edilmesi ve ekonomik bağımsızlığının sağlanması amaçlanmaktadır.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

**65 YAŞINI DOLDURMUŞ MUHTAÇ, GÜÇSÜZ VE KİMSESİZ TÜRK
VATANDAŞLARINA AYLIK BAĞLANMASI HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “(4.860) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımından bulunacak tutarda” ibaresi “Yılda iki kez ve sendikalar tarafından her ay açıklanan en yüksek yoksulluk sınırının üçte birinden az olmayacak şekilde arttırılır” şeklinde, (b) bendinde yer alan “(3.240) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımından bulunacak tutarda” ibaresi “Yılda iki kez ve sendikalar tarafından her ay açıklanan en yüksek yoksulluk sınırının üçte birinden az olmayacak şekilde arttırılır” şeklinde değiştirilmiş, ikinci fıkrasında yer alan “her ne nam altında olursa olsun her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarı 16 yaşından büyükler için belirlenmiş olan asgari ücretin aylık net tutarının 1/3’ünden daha az olan ve” ibaresi madde metninden çıkarılmış, “(3.240) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımından bulunacak tutarda” ibaresi “Yılda iki kez ve sendikalar tarafından her ay açıklanan en yüksek yoksulluk sınırının üçte birinden az olmayacak şekilde arttırılır” şeklinde değiştirilmiş ve üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.